Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vår dato: 21.09.2026
Vår ref.: 202218289-25 Oppgis ved henvendelse
Deres ref.:

NVE gir tillatelse til midlertidig manøvreringsreglement for Harpefossen kraftverk i Sør-Fron kommune, Innlandet fylke

Vi viser til søknad av 09.04.2026 om tillatelse til et prøvereglement over en 5-års periode for Harpefossen kraftverk, med et kontinuerlig vann-slipp på 1 m^3/s. Først i brevet finner du NVEs vedtak med tilhørende vilkår. Deretter kan du lese om tiltaket og NVEs begrunnelse for vedtaket.

NVEs vedtak

NVE gir tillatelse til at Opplandskraft DA kan fravike manøvreringsreglementet for Harpefossen kraftverk i en periode på 5 år fra og med 22.09.2026 til og med 22.09.2031, for å gjennomføre nødvendige naturfaglige undersøkelser. Følgende reglement skal legges til grunn i perioden:

> *«Det gjennomføres et vannslipp på minst 1 m^3/s forbi dammen hele året.*
>
> *Hvis det i perioden 1.9.-20.9 ikke har vært naturlige vannføringstopper slik at minst 50 m^3/s har gått forbi dammen over en periode på minst to døgn, skal det slippes lokkeflom på minst 50 m^3/s over to døgn innen 25.9.»*

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

NVE stiller følgende vilkår

- Kravet til minstevannføring og eventuelle lokkeflommer skal overholdes.
- Alle vannstands-/vannføringsendringer skal skje gradvis slik at stranding av fisk og andre vannlevende organismer minimeres eller unngås så langt det er mulig.
- Det skal føres protokoll over minstevannføringen i hele tidsrommet. Dersom målearrangementet for kontroll av minstevannføring settes ut av drift, skal det opprettes en midlertidig løsning, som skal godkjennes av NVEs miljøtilsyn før den tas i bruk. Protokoll skal gjøres tilgjengelig for NVE ved forespørsel.
- Opplandskraft DA skal søke om permanent endring av manøvreringsreglementet innen 22.03.2031 (6 mnd. før tillatelsens utløp).

- Følgende undersøkelsesprogram legges til grunn:
  - Håndholdt el-fiske: Årlig på utvalgte stasjoner på minstevannstrekningen.
  - El-fiske med båt: Annethvert år på egnede områder
  - Habitatkartlegging: Vurdering av gytesubstrat, skjul- og overvintringsmuligheter på minstevannstrekningen skal gjennomføres prøveperiodens første år, både ved fysisk befaring og med drone. Dersom det avdekkes tiltaksmuligheter som f.eks. tilførsel av gytesubstrat, skal dette gjennomføres så fort som mulig.
  - Det skal gjennomføres dronefilming av minstevannstrekningen for å undersøke om lokkeflom, ev. naturlige vannføringstopper, har medført oppvandring av gytefisk.

Mulighet til å klage

Vedtaket kan klages på. Se opplysninger om rett til å klage på siste side.

Bakgrunn

Bakgrunnen for søknaden er et krav fra Gudbrandsdal sportsfiskeforening (GSF), mottatt 25.09.2022, (NVE.ref. 202218289-1) om å omgjøre den eksisterende konsesjonen for Harpefossen kraftverk i Gudbrandsdalslågen. Kravet er primært knyttet til potensielle gyte- og oppvekstområder for storørret, behov for minstevannføring, biologiske undersøkelser og standard naturforvaltningsvilkår.

Hafslund Kraft ønsker (på vegne av konsesjonæren Opplandskraft DA) å søke om endring av gjeldende konsesjon, fremfor å igangsette en prosess for omgjøring, jf. vannressursloven § 28. De har samtidig argumentert for at anordning for slipp av minstevannføring bør ses i sammenheng med den planlagte rehabiliteringen av Harpefossen dam. Som følge av forsinkelser i forbindelse med rehabiliteringen, har Hafslund Kraft søkt om – og fått innvilget – utsatt frist for innsendelse av søknad om endring av gjeldende konsesjon. Siden elvestrekningen nedenfor Harpefossen har et vedtatt miljømål som skal nås i 2027, satte NVE opprinnelig frist for at søknaden skulle sendes inn innen utløpet av 2025.

Den 18.12.2025 søkte Hafslund Kraft om ny frist for innsending av søknad, og foreslo alternativ oppfølging av kravet om omgjøring. I søknaden viste de blant annet til at eksisterende dam ikke har luker som kan brukes til kontrollert minstevannslipp, og at det siden 2022 har blitt sett på ulike løsninger for dette. Ved forrige søknad om fristforlengelse var det forventet at ombyggingen skulle komme i gang i 2025, og at de kunne teste ulike vannslipp innen oktober 2025. Dette har ikke latt seg gjøre, siden nye utredninger viser at det må bygges ny dam. Hafslund Kraft mener det vil være uforholdsmessig å etablere et arrangement for minstevannslipp med en estimert kostnad på kr. 5-6 millioner, som ikke kan benyttes i ny dam. Hafslund Kraft sier det er stort behov for nye undersøkelser, som kan gi mer kunnskap om rekrutteringen av ørret.

Om søknaden

NVE har mottatt en søknad fra Opplandskraft DA, datert 09.04.2026, om tillatelse til å fravike manøvreringsreglementet for Harpefossen kraftverk i en periode på 5 år. De søker om å slippe 1 m^3/s vann forbi dammen hele året, samt lokkeflom på 50 m^3/s dersom naturlige vannføringstopper uteblir. Det er ikke krav om minstevannslipp i gjeldende manøvreringsreglement. Ny dam er under prosjektering og forventes ferdigstilt innen 2032. Prøvereglementet forslås i påvente av ny dam og

nytt arrangement for minstevannslipp, som vil bli etablert i ny dam. For å følge opp effektene av prøvereglementet foreslår søker et undersøkelsesprogram som omfatter håndholdt og båtbasert el-fiske, habitatkartlegging og dronefilming. Programmet vil gi økt kunnskap om ørretrekruttering, forekomst av egnet gytesubstrat, potensial for forbedringstiltak og effekter av lokkeflommer.

Punkt 3 i gjeldene manøvreringsreglement fra 2002:

> *«Det slippes forbi vatn til fløtingen i henhold til vilkårenes post 3. Dersom manøvreringen fører til vesentlige ulemper for fiskevandring kan spørsmålet om slipp av vann til fisketrappa og fiskens gang i Harpefossen tas opp av Direktoratet for naturforvaltning.*
>
> *I den tid det likevel slippes vann over dammen i månedene juni, juli, august og september, pålegges kraftverket å sørge for at det går vann i fisketrappa.»*

Søker foreslår et prøvereglement der punkt 3 i dagens reglement endres til:

> *«Det gjennomføres et vannslipp på minst 1 m^3/s forbi dammen hele året.*
>
> *Hvis det i perioden 1.9.-20.9 ikke har vært naturlige vannføringstopper slik at minst 50 m^3/s har gått forbi dammen over en periode på minst to døgn, skal det slippes lokkeflom på minst 50 m^3/s over to døgn innen 25.9.»*

Prøveperioden skal benyttes til å innhente kunnskap om potensial og flaskehalser for rekruttering av storørret på minstevannstrekningen, mulige forbedringstiltak og effekter av lokkeflom. Kunnskapen vil utgjøre et viktig grunnlag for søknad om nytt og varig manøvreringsreglement. En utdypende beskrivelse av søkers forslag til naturfaglige undersøkelser finnes i søknaden.

Vannslippet på 1 m^3/s forbi dammen hele året er beregnet å gi et produksjonstap på ca. 2,1 GWh per år. Slipp av lokkeflom på 50 m^3/s over to døgn i perioden 20. - 25.9 gir et beregnet produksjonstap på 0,5 GWh per år. Kraftverket har en midlere årsproduksjon på 480 GWh.

Luken til fisketrappen, som ikke har vært funksjonell siden den ble ødelagt av flom i 1995, kan brukes til slipp av 1 m^3/s. Tilpasningen av denne vil ifølge søknaden anslagsvis koste ca. kr 400 000.

Høring

Etter NVEs vurdering er ikke saken så omfattende at det er behov for kunngjøring og bred offentlig høring. Søknaden ble sendt på høring til lokale myndigheter, samt andre berørte parter med høringsfrist 04.06.2026. Det kom inn 3 uttalelser i forbindelse med høringen. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentarer.

Statsforvalteren i Innlandet uttaler i brev av 04.06.2026:

> *[…]*
>
> *Vi ser det som positivt at det foreslås et kontinuerlig minstevannslipp på 1 m^3/s i den midlertidige perioden mens ny dam prosjekteres og ferdigstilles. Dette bidrar til at det blir et fungerende økosystem på strekningen mellom dammen og kraftverksutløpet inntil en permanent løsning er på plass. Videre er det positivt at prøvereglementet kombineres med et undersøkelsesprogram som kan styrke kunnskapsgrunnlaget for strekningen nedstrøms dammen. Gjennom fem år med prøvereglement og oppfølging med elfiske, habitatkartlegging og dronefilming vil det kunne*

opparbeides verdifull kunnskap om ørretrekruttering, gyteforhold og effektene av lokkeflommer. Denne kunnskapen vil være viktig både for vurderingen av den permanente løsningen, og for eventuell videre forvaltning av strekningen.

Konklusjon
Vi vurderer det som hensiktsmessig å se en permanent løsning for minstevannslipp i sammenheng med den planlagte rehabiliteringen av dammen. Samtidig mener vi at NVE bør følge opp framdriften i prosjektet for å unngå ytterligere utsettelser. Vi vil også understreke at endelig fastsettelse av vannføringen bør vurderes når det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget er på plass.

Innlandet fylkeskommune uttaler i brev av 05.06.2026:

[…]

Fylkeskommunen er av den oppfatning at det per i dag er en lekkasje gjennom dammen som tilsvarer ca. 1 m^3/s, og at denne har vært med på å opprettholde økologisk funksjon på minstevannstrekningen nedstrøms dammen. Et prøveregime med slipp av minst 1 m^3/s gjennom hele året ses derfor på som akseptabelt. Videre er vi positive til at det skal slippes lokkeflom når det er behov for det. Med tanke på et regime for minstevannslipp ser fylkeskommunen det som logisk at dette avventes til dammen skal rehabiliteres. Ved å skulle gjennomføre arbeid i vassdraget for å sikre minstevannføring nå samt når rehabiliteringen starter, kan man få flere perioder med forstyrrelser i vassdraget. Det er ønskelig å begrense antallet forstyrrelser til et minimum. Vi er imidlertid opptatte av at prosjektet ikke drar unødvendig langt ut i tid, og mener skissert tidshorisont for rehabilitering og nytt regime for minstevannslipp bør følges.

Fylkeskommunen er positiv til at det skal gjennomføres omfattende undersøkelser som omfatter både elfiske, habitatkartlegging og dronefilming. Dette er informasjon som vil være nyttig både for regulant og forvaltningen, og som muligens kan ha overføringsverdi til lignende situasjoner ved andre kraftverk. Videre vil det gjøre det lettere å sikre gode og forhåpentligvis stedsspesifikke vilkår for å ivareta fisk og ferskvannsorganismer nedstrøms dammen. Vi mener det er svært viktig at ny minstevannføring baseres på oppdatert kunnskap, og at denne ikke fastsettes før undersøkelsesprogrammet er ferdig.

Oppsummering
Fylkeskommunen mener et prøveregime som illustrert i søknaden er akseptabelt, og er positive til et såpass omfattende undersøkelsesprogram. Dette vil gagne både regulant og forvaltningen, og vil sikre et oppdatert kunnskapsgrunnlag for området. Vi er imidlertid opptatt av at permanent regime for minstevannføring ikke fastsettes før kunnskapsgrunnlaget er godt nok, og etter alle planlagte undersøkelser er gjennomført. Videre mener vi det er viktig at prosjektet ikke strekker mye lenger ut i tid, og at tidshorisonten som nå er skissert må følges. Dette for å sikre at forholdene for fisk i vassdraget bedres så fort som mulig.

Gudbrandsdal sportsfiskerforening uttaler i e-post av 09.05.2026:

Gudbrandsdal Sportsfiskerforening (GSF) opprettholder sitt krav om omgjøring av konsesjonen ved Harpefossen kraftverk og fastsetting av en reell og tilstrekkelig minstevannføring på strekningen mellom dammen og kraftverksutløpet.

GSF vil understreke at kravet om omgjøring ble sendt NVE allerede i 2022, på et tidspunkt hvor lekkasjen fra damluka på om lag 1 m^3/s allerede var kjent og hadde pågått over flere år. Kravet om økt minstevannføring ble nettopp fremmet fordi foreningen allerede da vurderte denne vannføringen som utilstrekkelig for å sikre gode vandringsforhold, gyteområder og oppvekstforhold for storørret i Gudbrandsdalslågen.

GSF er svært kritisk til prosessen som har vært gjennomført i saken fram til i dag. Etter vårt syn har det vært flere gode muligheter til å etablere et langt bedre og mer etterprøvbart kunnskapsgrunnlag før regulanten fremmet sitt forslag om helårlig minstevannføring på 1 m^3/s.

Foreningen mener det er særlig kritikkverdig at hele minstevannsstrekningen ikke systematisk ble dokumentert ved bruk av dronefilm og visuell habitatkartlegging under ulike vannføringer før søknaden ble sendt. GSF har selv gjennomført dronekartlegging av strekningen 11. april 2026, og materialet viser etter vårt syn tydelig at 1 m^3/s ikke gir tilstrekkelig vanndekt areal eller sammenhengende vandringsmuligheter gjennom strekningen. Dronebildene dokumenterer flere potensielle vandringshindre ved denne vannføringen og står i direkte kontrast til regulantens påstand om at dagens lekkasjevannføring er tilstrekkelig.

GSF mener NVE burde hatt tilgang til tilsvarende dokumentasjon fra regulanten som grunnlag for egne vurderinger av strekningens funksjonalitet ved ulike vannføringer. Dette gjelder særlig fordi regulantens forslag i stor grad bygger på antakelser og generelle vurderinger, samtidig som det foreligger få konkrete faglige uttalelser fra Statsforvalteren knyttet til hvilken vannføring som faktisk er nødvendig for å sikre funksjonelle gyte-, oppvekst- og vandringsforhold for storørret.

I fagrapport 2024 fra «Reguleringer og fisk i Innlandet» anbefales det minstevannføring hele året, samtidig som det ikke ble registrert årsyngel (0+) på undersøkte stasjoner i 2024. Rapporten peker på at fravær av årsyngel kan skyldes svikt i gyting eller overlevelse, og at redusert gytehabitat, sedimentering eller vannføring kan være medvirkende årsaker. Rapporten anbefaler også videre oppfølging og habitatforbedrende tiltak, inkludert tilførsel av gytegrus.

GSF vil samtidig understreke at observasjoner av ungfisk på minstevannsstrekningen ikke uten videre kan brukes som dokumentasjon på at området fungerer som tilfredsstillende gyte- og oppvekstområde for storørret fra Mjøsa eller Losna. Det er ikke dokumentert at den observerte ungfisken faktisk er storørret. Dette er særlig viktig fordi inntaksmagasinet til Harpefossen kraftverk gjennom tidligere undersøkelser i forbindelse med Kåja kraftverk er dokumentert som et viktig leve- og overvintringsområde for elveørret. Ungfisk observert på minstevannsstrekningen kan derfor også stamme fra den lokale elveørretbestanden ovenfor dammen.

GSF mener videre at Statsforvalterens vurdering om at gyteområdene nedstrøms kraftutløpet ikke framstår som særlig viktige for storørret er feil. Foreningen har selv deltatt i genetiske undersøkelser av ungfisk på strekningen fra Breivegsbrua (nedstrøms E6/Harpe bru) og opp til øverste del av gyteområdet oppstrøms Harpe bru. Resultatene viser at strekningen benyttes av både storørret fra Mjøsa og Losna, med et betydelig større innslag av Losnaørret enn Mjøsaørret.

GSF vil påpeke at Statsforvalterens vurderinger i stor grad synes å bygge på eldre telemetristudier utført på Hunderørret, hvor konklusjonen var at de viktigste gyteområdene for denne bestanden ligger nedstrøms Losna sone 2 i Lågen. Dette gir imidlertid ikke tilstrekkelig grunnlag for å nedvurdere betydningen av gyteområdene opp mot Harpefossen for Losnaørreten.

Foreningen viser også til at Statens vegvesens inngrep ved bygging av Harpe bru førte til innsnevring av elveløpet under storflom, noe som resulterte i omfattende utvasking og transport av gytesubstrat nedstrøms. Som avbøtende tiltak ble det senere etablert steinterskel og lagt ut nytt gytesubstrat. Oppfølgingen av disse tiltakene framstår imidlertid som svært begrenset. Etter det GSF kjenner til ble det kun gjennomført én snorkelundersøkelse under dårlige siktforhold, noe som gir et svakt grunnlag for å konkludere om tiltakets effekt.

GSF vil samtidig understreke at storørretbestanden i Losna vurderes å ha begrenset gytefiskoverskudd som følge av overfiske og langvarige inngrep i gyte- og oppvekstområdene. Etter foreningens vurdering er Hæringen i Ringebu nå det eneste større intakte gyteområdet som i hovedsak står igjen for Losnaørreten.

Det er samtidig viktig å understreke at en mindre andel Hunderørret fortsatt benytter strekningen opp mot Harpefossen. Økt minstevannføring og forbedret lukemanøvrering de siste årene har etter GSFs vurdering allerede bidratt til økt aktivitet opp mot kraftverket. Dette tilsier at betydningen av strekningen sannsynligvis vil øke i årene framover dersom vandrings- og habitatforhold forbedres ytterligere.

GSF viser også til anslag fra Morten Kraabøl om at omkring 10 % av Hunderørreten som tidligere passerte fisketrappa ved Harpefossen benyttet gyteområder opp mot Harpefoss. Dette understøtter at strekningen ikke kan avskrives som biologisk ubetydelig.

GSF vil avslutningsvis understreke at det allerede i dag er teknisk mulig å benytte eksisterende luker ved Harpefossen kraftverk dersom det skal slippes en høyere minstevannføring enn dagens lekkasje på om lag 1 m^3/s. Etter foreningens syn burde det derfor, lenge før regulantens søknad ble fremmet, vært gjennomført prøvevannslipp med ulike vannføringer for å dokumentere hvordan strekningen faktisk fungerer under realistiske forhold for fisk, gyting og vandring.

GSF mener dette er en vesentlig mangel ved dagens kunnskapsgrunnlag. I stedet for å dokumentere effekten av ulike vannføringer gjennom praktiske prøvevannslipp, har regulanten i stor grad basert søknaden på antakelser om at dagens lekkasjevannføring er tilstrekkelig. Foreningens dronekartlegging viser det motsatte.

På bakgrunn av dokumenterte dronebilder, feltobservasjoner og manglende dokumentasjon på at 1 m^3/s gir tilfredsstillende vandrings-, gyte- og oppvekstforhold, ber Gudbrandsdal

Sportsfiskerforening NVE om å avslå regulantens forslag om helårlig minstevannføring på 1 m^3/s.

GSF mener det må fastsettes et prøvereglement med en betydelig høyere minstevannføring for å sikre et fungerende akvatisk økosystem og reelle funksjonsområder for storørret fra både Mjøsa og Losna.

Foreningens forslag er:

- *vintervannføring tilsvarende Hunderfossen, minimum 5 m^3/s*
- *sommervannføring minimum 10 m^3/s, tilsvarende tidligere vannslipp*

GSF mener det framstår som både biologisk og økonomisk lite rasjonelt å etablere nye damkonstruksjoner og lukeløsninger for å slippe kun 1 m^3/s, samtidig som eksisterende luker allerede kan benyttes for å slippe en vannføring som faktisk kan gi funksjonelle miljøforhold på minstevannsstrekningen.

Etter foreningens vurdering vil økt minstevannføring være et langt mer målrettet og kostnadseffektivt miljøtiltak enn nye tekniske installasjoner dimensjonert for en vannføring som ikke dokumenteres å være tilstrekkelig for storørretens behov.

Hafslund kraft AS har kommentert på uttalelsene i brev av 20.08.2026:

[…]

Det ble i 2018 gjennomført befaring langs elvestrekningen sammen med Statsforvalteren. Det var også da et vannslipp på ca. 1 m^3/s (lekkasje fra den ene flomluken). Statsforvalterens vurdering var at et minstevannslipp av denne størrelsen gir betydelig miljøforbedring og at vannforekomsten får et «fungerende økosystem», jf. brev fra Statsforvalteren av 28.2.2022. Brevet inkluderer bilder av elvestrekningen tatt under befaringen. Både Statsforvalter og fylkeskommune vurderer at vårt forslag til prøvereglement er akseptabelt.

Eksisterende dam har ingen luker som kan brukes til kontrollert slipp av ulike størrelser minstevannføring, kun ei luke i fisketrapp med kapasitet på 1 m^3/s. Dammen har tre store flomluker som ikke er egnet til kontrollert vannslipp i størrelsesordenen som vi mener er relevant for uttesting. Vi viser til at flomlukene er 17 m brede, som innebærer at slipp av minstevannføring på f.eks. 1 m^3/s krever mindre enn 1 cm åpning. Lukene kan ikke manøvreres kontrollert innenfor slike små åpningsintervaller.

Vi påpeker at søknaden gjelder et tidsavgrenset prøvereglement, og ikke endelig fastsettelse av varig minstevannføring eller manøvreringsreglement. Formålet er å styrke kunnskapsgrunnlaget gjennom praktisk utprøving, systematisk oppfølging og evaluering. Søknaden om prøvereglement inkluderer også forslag til undersøkelsesprogram for å bedre kunnskapsgrunnlaget.

Prøvereglement med foreslått undersøkelsesprogram vil etter vår oppfatning gi et godt kunnskapsgrunnlag om effekt for ørret og nivå på vannslipp i endelig manøvreringsreglement. Vi

påpeker også at det vil være mulig å teste andre vannslipp når nytt arrangement for minstevannføring er på plass i ny dam, om det skulle vise seg å være behov for det.

Når perioden for prøvereglementet er over, nødvendig kunnskap ervervet og nytt arrangement for minstevannslipp på plass i ny dam, vil vi søke om nytt varig manøvreringsreglement, samt anmode om at standard naturforvaltningsvilkår blir gjort gjeldende.

[…]

Vi er enig i at storørreten er utsatt for en rekke belastninger og at strekningen nedenfor Harpefossen kan få økt betydning som gyte- og oppvekstområde. Vi er også enige med GSF om at det er behov for mer kunnskap om ørretens bruk av området og områdets egnethet og behov for tiltak. Det er derfor lagt opp til at det i prøveperioden skaffes mer kunnskap om flaskehalser og potensial for rekruttering av storørret på minstevannføringsstrekningen, slik som skissert i undersøkelsesprogrammet i søknaden.

[…]

Dammens flomluker er som nevnt tidligere ikke egnet til kontrollert slipp av vann i den størrelsesordenen som vi mener er relevant for uttesting. En mulighet er å etablere et nytt minstevannføringsarrangement, men det har en estimert kostnad på 5-6 mill.kr og kan kun benyttes frem til etablering av ny dam. Vi mener det er en uforholdsmessig og urimelig tyngende kostnad, og lite bærekraftig ressursbruk, å bygge et slikt minstevannføringsarrangement for kortvarig bruk. Vi mener at den planlagte ombyggingen av fiskeluka for slipp av 1 m3/s er den beste løsningen når alle forhold tas i betraktning.

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til å fravike et manøvreringsreglement etter vannressursloven § 8 når formålet er å gjennomføre nødvendige naturvitenskapelige undersøkelser. Tiltaket faller etter vårt syn inn under dette formålet.

Harpefossen kraftverk ble satt i drift i 1965, med et manøvreringsreglement fastsatt ved kgl.res. av 05.09.1963. Konsesjonen stilte blant annet krav om slipp av «[…] inntil 10 m^3/s for fiskens gang i Harpefossen i juni, juli, august og september». Manøvreringsreglementet ble erstattet ved kgl.res av 01.02.2002, som følge av svært lite fisk i fisketrappen, og fordi nytten av minstevannslippet etter departementets vurdering derfor ikke lengre var til stede. Endringen innebar at det ikke lengre var krav til slipp av minstevannføring forbi dammen. Fisketrappen ble ødelagt ved flom i 1995 og er ikke istandsatt. Dagens vannføring nedstrøms dammen er et resultat av lekkasje fra den ene flomluken, som av regulanten er estimert til ca. 1 m^3/s.

Bakgrunnen for søknaden er Gudbrandsdal sportsfiskeforenings krav om omgjøring av konsesjonen, for å forbedre gyte- og oppvekstforholdene for storørret. Hafslund Kraft ønsker, som allerede nevnt, å søke om endring av gjeldende konsesjon fremfor å igangsette en prosess for omgjøring. NVE er enig med konsesjonæren i at et prøvereglement med minstevannføring er en god tilnærming, slik at miljøeffekten av vannføringen kan undersøkes nærmere før fastsettelse av nytt reglement.

Innlandet fylkeskommune og Statsforvalteren i Innlandet støtter forslaget til midlertidig prøvereglement, siden dette antas å opprettholde de økologiske funksjonene nedstrøms dammen. De mener det er fornuftig å samordne en permanent løsning for minstevannslipp med rehabiliteringen av dammen, men understreker at NVE bør følge opp framdriften slik at prosjektet ikke blir ytterligere forsinket. De mener de planlagte undersøkelsene vil gi et bedre kunnskapsgrunnlag for framtidige miljøvilkår, og at endelig minstevannføring bør fastsettes når det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget foreligger.

Gudbrandsdal sportsfiskerforening mener den foreslåtte minstevannføringen på 1 m^3/s er for lav til å sikre tilfredsstillende vandrings-, gyte- og oppvekstforhold for storørret. De mener regulanten burde gjennomført naturfaglige undersøkelser i forkant av søknaden og dokumentert effekten av ulike vannføringer gjennom forsøk med ulike vannslipp. De mener søknaden er basert på antagelser om at lekkasjevannføringen er tilstrekkelig, fremfor etterprøvbar kunnskap. GSF viser til egne dronebilder og feltobservasjoner som etter deres syn dokumenterer utilstrekkelig vanndekning og flere vandringshindre. De ber om prøvereglement fastsettes med vintervannføring på min 5 m^3/s, og en sommervannføring på min. 10 m^3/s.

NVE bemerker at Harpefoss er et naturlig vandringshinder for fisk. Strekningen nedstrøms Harpefossen utgjør den øverste delen av det naturlige leveområdet for storørret fra Mjøsa, og har naturgitte kvaliteter som kan gjøre den egnet som gyte- og oppvekstområde. Ettersom store deler av Lågen mellom Mjøsa og Harpefoss, jf. vurderinger av strekningen i forbindelse med utarbeidelsen av regional plan for vannforvaltning[1], har begrenset verdi som gyteområde på grunn av finpartikulært bunnsubstrat, vil strekningen nedenfor dammen være et verdifullt tilskudd dersom den kan fungere som gyteområde for storørret.

I 2018 gjennomførte Statsforvalteren sammen med regulanten befaring av strekningen, med vannføring tilsvarende 1 m^3/s. Statsforvalteren konkluderte at strekningens topografi, med trange gjel og større kulper, bidrar til at selv små vannslipp gir god effekt mht. mulighetene for rekruttering og oppvekstmuligheter for ørret. De vurderte samtidig at det er sannsynlig at et større minstevannslipp vil gi enda gunstigere forhold, og at det er vanskelig å vurdere hvor mye vannføringen må økes for å gi ytterligere forbedring. NVE legger til grunn Statsforvalterens vurdering, og mener basisbehovet til akvatisk naturmangfold dekkes med forslaget til minstevannføring på 1 m^3/s. Vi utelukker samtidig ikke at et større vannslipp kan være til gunst for fiskens livsvilkår, men for å fastslå dette kreves økt kunnskap om effektene ved slipp av minstevannføring. Undersøkelsesprogrammet er egnet til å bidra til dette.

GSF mener det må stilles krav om minstevannføring på minimum 10 m^3/s om sommeren og 5 m^3/s om vinteren, for å sikre et fungerende akvatisk økosystem og funksjonsområder for storørret. Etter NVEs vurdering foreligger det per i dag ikke kunnskap som tilsier at disse vannføringene vil være optimale mht. det akvatiske miljøet nedstrøms dammen. NVE har heller ikke anledning til å pålegge dette i forbindelse med søknaden om prøvereglement. Tiltak som medfører endringer i kraftproduksjon kan omsøkes av konsesjonær eller pålegges ved revisjon, innkalling eller omgjøring. For Harpefossen kraftverk innebærer en permanent innføring av krav til minstevannføring omgjøring etter vannressursloven § 28. En slik endring må bygge på et forsvarlig

[1] Vedlegg B_Miljømål som kan medføre krafttap - Vurderinger av miljøverdier og påvirkningsgrad_oppdatert 220601 (1).pdf

kunnskapsgrunnlag, der virkningene – for både natur og samfunn, inkludert virkningene for kraftproduksjonen – må synliggjøres. Forslaget må sendes på høring til relevante berørte parter, slik at saken blir best mulig opplyst før vedtak. Denne prosessen ble igangsatt med GSFs krav om omgjøring etter § 28 i vannressursloven. Prøvereglementet er en oppfølging av dette kravet, med mål om å innføre et kunnskapsbasert krav om minstevannføring. For å forhindre forsinkelser stiller NVE som vilkår for tillatelsen til prøvereglementet at Opplandskraft DA innen 22.03.2031 søker om permanent endring av manøvreringsreglementet. NVE forutsetter at dammen planlegges med anordning for slipp av minstevannføring.

Oppfølgingen av miljømålet i vannforvaltningsplanen

Gudbrandsdalslågen nedenfor Harpefossen er godkjent med miljømål (godt økologisk potensial) som kan gi krafttap (vedlegg 2), med frist for måloppnåelse innen 2027. Godt økologisk potensiale (GØP) er den tilstanden som kan oppnås når alle relevante tiltak er gjennomført, det vil si tiltak som ikke reduserer samfunnsnytten av de fysiske inngrepene i vassdraget. Minstevannføring er blant tiltakene som vurderes for å oppå miljømålet. Det pågår arbeid med å utarbeide nye vannforvaltningsplaner, som skal erstatte dagens planer og gjelde fra og med 2028. I forbindelse med dette arbeidet skal miljømålene oppdateres, og dagens tilstand er blant vurderingskriteriene.

Den pågående prosessen for omgjøring av manøvreringsreglementet for Harpefossen kraftverk, inkludert prøvereglementet, skal bidra til å sikre at miljømålet nås. Ved utløpet av dagens planperiode, og med overgangen til ny planperiode, vil man gjøre en nærmere vurdering av om miljømålet for vannforekomsten er nådd, eller om det er nødvendig å videreføre målet inn i neste periode. NVE vurderer, som allerede nevnt, at minstevannføring på 1 m^3/s bidrar til at basisbehovet til akvatisk naturmangfold er dekket på den fraførte strekningen. Prøveperioden vil bidra til å øke kunnskapen om hvorvidt dette vannslippet er tilstrekkelig på lengre sikt, og om det også finnes andre relevante tiltak som kan bidra til å bedre miljøtilstanden i vassdraget.

Vurdering etter naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om prøvereglement legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven (nml.) §§ 8-12, samt forvaltningsmålene i nml. §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og hvilke virkninger reguleringen har for naturmiljøet står i et rimelig forhold til sakens karakter, jf. nml. § 8. Minstevannslippet på 1 m^3/s vil bidra til å dekke basisbehovet til akvatisk naturmangfold på den fraførte strekningen. Perioden frem til fastsettelsen av nytt reglement vil øke kunnskapen om hvorvidt dette vannslippet er tilstrekkelig, og om det også finnes andre relevante tiltak som kan bidra til å bedre miljøtilstanden i vassdraget. Føre-var-prinsippet kommer derfor ikke til anvendelse jf. naturmangfoldloven § 9.

NVE har gjort søk i Naturbase og Artskart den 11.09.2026. Det er ikke registrert vassdragstilknyttede arter med relevans for tiltaket langs frafør strekning, utover ørret. Med hensyn til eventuelle ikke-registrerte arter må det regnes som sannsynlig at disse har tilpasset seg en situasjon med mindre vann enn det som var tilfelle før regulering. En stabil minstevannføring antas å være til fordel for naturmangfoldet. Tiltaket vil ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 og forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

Med hensyn til den samlede belastningen på naturtypene, artene og økosystemet i vassdraget, jf. nml. § 10, vil prøvereglementet og kunnskapen som følger av undersøkelsesprogrammet bidra til å fremme forvaltningsmålene etter §§ 4 og 5. Kostnadene ved tiltaket bæres av tiltakshaver, jf. nml. § 11, og prøvereglement med oppfølgende undersøkelser bygger på miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, jf. nml. § 12.

NVEs oppsummering og konklusjon

NVE gir tillatelse etter vannressursloven § 8 til at Opplandskraft DA kan fravike manøvreringsreglementet for Harpefossen kraftverk i en periode på 5 år fra og med 22.09.2026 til og med 22.09.2031.

Videre prosess

Opplandskraft DA må søke om permanent endring av manøvreringsreglementet innen 22.03.2031. NVE ber konsesjonær sørge for fremdrift i arbeidet med rehabilitering av dam, og fortsetter at denne planlegges med anordning for slipp av minstevannføring. Dersom det oppstår utfordringer mht. fremdriften, må dette kommuniseres til NVE så tidlig så mulig.

NVE avventer vurderingen av kravet fra 25.09.2022 om omgjøring av konsesjonen for Harpefossen kraftverk til etter prøveperiodens slutt.

Med hilsen

Håkon Berg Sundet
fagleder

Magnus Elton Veflen
seniorrådgiver

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:

OPPLANDSKRAFT DA
HAFSLUND KRAFT AS

Kopimottakerliste:

Gudbrandsdal sportsfiskeforening
STATSFORVALTEREN I INNLANDET
INNLANDET FYLKESKOMMUNE
HAFSLUND KRAFT AS - Vegard Hotvedt Strømsvåg

NVE
Norges vassdrags- og energidirektorat

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs - epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.
Du kan anmode om utsatt iverksettelse av vedtaket	Du kan anmode om at vedtaket ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Klage på vedtak om samtykke til ekspropriasjon har utsettende virkning, med mindre det er truffet vedtak om noe annet.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32, 36 og 42.